

ÅRSSKRIFT 2017

Fugleværnsfonden

For fugle, for folk, for fremtiden

HVEM ER VI?

Fugleværnsfonden er en almennyttig, erhvervsdrivende fond stiftet af Dansk Ornitologisk Forening i 1966, og har arbejdet som selvstændig almennyttig fond siden 2006.

VIVÆRNER OM DANMARKS FUGLE OG NATUR

Fugleværnsfondens formål er at værne om Danmarks fugle, blandt andet ved at medvirke til at bevare eller skabe vigtige fugleområder, især for truede og sårbare arter, og at foranstalte naturformidling fra fondens reservater.

FRISTEDER

Fugleværnsfonden ejer og administrerer i dag 22 naturreservater på knapt 1000 hektar spredt over hele landet (se kort på bagsiden). På disse fristeder kan fuglene finde skjul, redesteder og føde. Tilsammen rummer reservaterne de fleste typer dansk natur med hovedvægt på de særligt truede naturtyper: enge og moser, strandenge, kystlaguner, kystfugleøer og naturskov. Flere reservater har status som fuglelokaliteter af både national og international betydning.

REN OG RIG NATUR

I reservaterne gennemføres en aktiv naturgenopretning og -pleje, eksempelvis i form af rydning af uønsket opvækst, vandstandsregulering, etablering af yngleøer. De fleste enge og strandenge afgræsses eller også foretages høslæt. Gødning og sprøjtemidler anvendes ikke. På denne måde sikrer vi optimale levevilkår for de vilde fugle samt andre dyr og planter.

ENGAGEREDE FRIVILLIGE

Der er tilknyttet lokale arbejdsgrupper til 16 af vores naturreservater. På frivillig basis udfører grupperne en lang række praktiske arbejdsopgaver. Det kan fx være forskellige naturplejeopgaver, vedligeholdelse af fugletårne, optælling af fugle og gennemførelse af ture for gæsterne. Det kræver ingen særlige forudsætninger at være med i en arbejdsgruppe - bortset fra lysten til at yde en engageret indsats for naturen og fuglene i samarbejde med andre. Hvis du har lyst til være en del af en arbejdsgruppe og gøre en forskel for fuglene i et af vores reservater, er du altid velkommen til at henvende dig til Fugleværnsfondens sekretariat.

MÅLRETTET NATURFORVALTNING

I alle reservater foretages en løbende overvågning af ynglefuglene og visse steder også af de rastende fugle samt padder og planter. Undersøgelserne danner grundlag for udarbejdelsen af langsigtede, målrettede plejeplaner for hvert område. Planerne er et vigtigt instrument for Fugleværnsfondens naturforvaltere og for arbejdsgrupperne, som følger de retningslinjer for naturplejen, der er beskrevet.

Redaktion og korrektur, forsendelse:

Martin Iversen, formand og ansvarshavende
Kristian Dammand Nielsen, direktør
Allan Gudio Nielsen, naturvejleder
Hanne Havemose, kommunikationsmedarbejder
Maria Elisabeth Laursen, studentermedhjælper
Ellen Hansen, frivillig
Peter Vadum, frivillig

Layout og tryk: Hanne Havemose/STEP
Årsskriftet udgives af: Fugleværnsfonden
ISSN: 2445-7809

For- og bagsidefoto:

Stor kobbersnepe og sølvhejre af Allan Gudio Nielsen

Støt Fugleværnsfonden

Dit bidrag er afgørende for hvor meget vild natur, vi skal have.
Du kan støtte via:

SMS: Sms FUGL50 eller FUGL100 til 1414
BANK: reg.nr. 4180 kontonr. 509 4232 (også muligt via hjemmeside)
MobilePay: Overfør bidrag til 2345 2948

Se www.fuglevaernsfonden.dk for flere støttemuligheder

ET FRISTED RIGERE: SVARTIJNG

De var stærke, de gamle jætter. Smed rundt med store sten. En svensk jätte havde set sig gal på Clemens Kirke på Bornholm, så han smed en kæmpesten efter kirken. Til alt held ramte han ikke. Stenen landede i Svartingedalen lidt syd for Klemensker. Her ligger Jættabujl, som stenen kaldes den dag i dag.

Jættabujl fulgte med, da Fugleværnsfonden her i efteråret købte 27 hektar af Svartingedalen på Bornholm. Ovenikøbet er et af vore store ønsker gået i opfyldelse: et stykke gammel naturskov med stor biodiversitet. Et særdeles naturskønt område, der strækker sig over et par kilometer i en af de bornholmske sprækkedale lidt øst for Hasle.

Her snor Bagge å sig i bunden af dalen. De stejle dalskråninger er skovbevoksede; en meget afvekslende og gammel skov med masser af dødt ved. Her stortrives de typiske bornholmske træer som avnbøg, kirsebær og røn, mens vedbend snor sig fra rod til krone op ad stammerne. Blomsterprag-

ten er i top om foråret og i forsommeren. Talrige af skovens fugle synger for fuld kraft. Nattergal, rødstjert, fluesnappere, mejser, drosler, sangere krydres med hulduer, spætter og nok også en glente. I sommers havde Svartingedalen besøg af både pirol og lille fluesnapper.

Er man på de bornholmske kanter, kan man allerede nu få sig et smugkig i det naturskønne område. Der er adgang for alle til at opleve herlighederne via den offentlige trampesti, der går gennem skoven og dalen.

Nu glæder vi os til at bringe denne lidt skjulte perle frem i dagens lys. Vi vil lade lokale frivillige naturvenner pleje og udvikle Svartingedalens naturverdier. Her kan vi trække på vores mangeårige erfaringer fra de 21 øvrige naturreservater, hvor vi sammen med de frivillige passer, plejer og formidler naturens herligheder.

Den værdifulde indsats fra fondens mange venner er en hjørnesten i vort arbejde. Tusinde tak for det. Og tusinde tak til de mange fuglevenner, fonde, legater, myndigheder, der har ydet økonomiske bidrag, store som små. Ethvert bidrag er vigtigt – for nu skal vi også passe på Svartingedalen.

Martin Iversen
Formand for Fugleværnsfonden

INDHOLD

4/ SVARTINGEDALEN

6/ NYT FUGLESKJUL VED STUBBE SØ

8/ FUGLEØER OG OVERVÅGNING

10/ FRIVILLIGHED I SØGÅRD MOSE

12/ MAD TIL HVEPSEVÅGER

14/ ODDER I SIGTE

15/ NÅR NATUREN GÅR I ARV

16/ NIVAAGAARD - KUNST OG FUGLE

16/ BIOSFÆRE MØN

16/ PROFIL 2017

17/ NY GANGBRO I GUNDSØMAGLE

17/ NYT SKJUL PÅ AGERØ

17/ NYE SUCCESTAL FOR NYORD

18/ ØKONOMISK BERETNING

19/ FONDE, STØTTER OG DONATORER

19/ FVF SEKRETARIAT OG BESTYRELSE

SVARTINGEDALEN

Den 1. november erhvervede Fugleværnsfonden et 27 hektar stort skovområde på Bornholm:

VELKOMMEN TIL NATURRESERVAT NR. 22

Af Hanne Havemose, foto: Kåre Kristiansen

Med opkøbet blev et af fondens øverste ønsker opfyldt: nemlig erhvervelse af skov som naturtype. Udover en nøje undersøgelse af områdets naturværdier og mulighederne for den fremtidige naturforvaltning til fordel for udvalgte fuglearter, har den geografiske placering også spillet ind, og Fugleværnsfonden glæder sig til et samarbejde i en helt ny region af landet.

En naturperle allerede

Svartingedalen er et område i en af Bornholms frodige sprækkedale, en stor skovbevokset dal, hvor en del af de mange løvtræer er op til 300 år gamle. Skoven er fredet og står næsten urørt hen, på nær enkelte lysåbne steder, hvor træerne tidligere er blevet fældet. Gennem skoven løber en sti i dalsækningen, så man får oplevelsen af at gå i en tætbevokset urskovslignende natur helt tæt på. Bagge å snor sig langs med stien, og små gangbroer sørger for, at man kommer tørskoet igennem turen. Undervejs passerer man væltede træer, og de store gamle stående træer er mange steder helt bevokset med vedbend og vild kaprifolie.

Sprækkedalen rummer høj diversitet, både hvad angår ynglesteder og udbuddet af insekter og flora, som danner et godt fødegrundlag for de mange fugle, som trives her. Der er blandt andet naturlige forekomster af liden lærkespore, tyndakset gøgeurt og tre forskellige slags anemoner, og udover de mange hulerugende fugle, huser området ravn samt en lang række andre arter, primært skovfugle.

Vi har tiden for os

Det er Fugleværnsfondens intention at bevare og udvikle denne naturrigdom som grundlag og ynglelokalitet for især de hulerugende fugle samt på sigt at skabe mulig grobund for nye spændende fuglearter.

Undervejs i købsprocessen er fonden blevet orienteret om problemer vedr. træfældning og overtrædelse af fredningsloven. Området har undergået en omfattende træfældning, som ikke kan genoprettes nu og her. Det vil tage år at opnå. Men det er imidlertid præcis hvad en privat fond som Fugleværnsfonden kan gøre: naturforvalte både på den korte og på den helt lange bane. Og her er planen selvfølgelig at sikre overholdelse af fredningsloven, og at områdets naturværdier tilgodeses udenom nogen som helst økonomiske interesser, andet end fuglenes. Det vil tage mange år at få nye træer, men den tid har Fugleværnsfonden.

Naturforvaltningen i dalen

Fugleværnsfonden vil iværksætte en ekstensiv naturforvaltning af skoven i samarbejde med Bornholms Regionskommune. Derudover vil fonden gerne oprette en frivillig lokal arbejdsgruppe af natur- og fugleinteresserede, som kan bidrage til, at området plejes og udvikles i den rigtige retning.

Bagge å, der løber igennem dalen, skal sikres et rent og naturligt forløb, kreaturer skal udsættes til græsning for at sikre det lysåbne gamle

engområde og væltede træer skal have lov at blive liggende til gavn for insekter, svampe, planter og fugle. Målet er, at størstedelen af skoven forbliver i udvikling til urørt gammel naturskov.

Natur er for alle

Udover den smukke natur, byder området på nogle meget fine kulturhistoriske oplevelser, fx i det gamle stenbrud og ved den store jættesten, en kæmpe vandreblok som historien fortæller at en svensk jætte kastede efter Clemens Kirke, men ramte ved siden af. Området er åbent for alle, og Fugleværnsfonden vil sørge for at udvikle nogle publikumsfaciliteter, der formidler de naturværdier, der findes her, samtidig med at der tages vare på det gode fugleliv.

Fugleværnsfonden holder indvielse for Svartingedalen i første halvdel af 2018. Læs mere på www.fugleværnsfonden.dk.

OPKØB

Fugleskjulet er placeret i Fugleværnsfondens naturreservat Stubbe Sø på det sydlige Djursland. Der er fri adgang til skjulet, dog er det kun muligt at opholde sig tre personer ad gangen. Til gengæld byder Stubbe Sø på mange andre oplevelser, hvis der skulle blive ventetid.

Nye typer skjul i reservaterne

SKJUL HELT TÆT PÅ:

Tekst og foto: Allan Gudio Nielsen

Ved første øjekast kunne det måske godt se ud, som om Bilbo eller en anden Hobbit var flyttet ind, men så eventyrligt er det dog trods alt ikke. For fuglekiggere og især fuglefotografer er det imidlertid som at træde ind i en helt anden verden, når man besøger det nye skjul ved Fugleværnsfondens naturreservat Stubbe Sø.

Når man først har lukket døren bag sig og bænket sig i det hyggelige rum, så går der ikke længe før de fugle, man har skræmt væk ved sin ankomst, nu vender tilbage til "vandhullet", og så er der ellers serveret fugleoplevelser fra første parket.

Man behøver ikke engang et stort teleskop eller sågar en kikkert, for fuglene og de andre dyr kan beskues på ganske, ganske tæt hold. Det nye fugleskjul er forsynet med såkaldte envejsruder, altså glasruder, som man fint kan se igennem fra den ene side, men som er meget svære at se igennem fra den anden. Det betyder, at hvis man ellers sidder nogenlunde roligt og ikke larmer alt for meget, så opdager fuglene ikke, at der sidder mennesker kun få centimeter fra dem. Det er lidt som at sidde hjemme i stuen og studere fuglene på foderbrættet. Her er vi blot ude i den vilde natur.

Ideen med at bruge envejsruder til fugleskjul har været brugt med succes i flere år i Un-

garn, som de to fotos af henholdsvis stillits og skovskade er fra, samt i en række andre lande. Det er heller ikke det første af slagsen i Fugleværnsfondens reservater. I Vaserne har man de sidste par år kunne besøge et fantastisk skjul, som også er forsynet med envejsruder og til næste år indvies endnu et lignende skjul ved Tryggelev Nor.

Adgang

Der er fri adgang til skjulet, hvor der kan sidde op til tre personer på samme tid. Men husk at læse vejledningen til brug af skjulet samt retningslinjer for færdsel ved Stubbe Sø inden besøget, vejen indtil området går gennem privat skov og det er ikke tilladt at køre i bil helt ind til skjulet. Vejledningen og vejvisning findes på www.fuglevaernsfonden.dk.

NATURESERVAT STUBBE SØ

Stubbe Sø er med sine 376 hektar Djurslands største sø. I 2002 blev 23,4 hektar af området nord for søen skænket til Fugleværnsfondens af arvingerne efter boghandler Petersen fra Grenaa. Naturtyperne er varierede og indeholder rørskov, eng, sø, hede, overdrev, kratkov og nåleskov. Området er et besøg værd hele året, men især forår, sommer og isfrie vintre er fuglemæssigt interessante. En trampesti leder gennem blandet skov med mange småfugle, og undervejs er der en bænke til et hvil ved fuglefodringen. Stien fører videre over overdrev og ned til engen og søkanten. Her er desuden borde og bænke til en kaffepause med udsigt over søen.

PLASK! FUGL I ØJENHØJDE

NATURFORMIDLING

NATURFORMIDLING

Vigtige værktøjer i Fugleværnsfondens naturforvaltning: FUGLEØER OG OVERVÅGNING

Af Erik Mandrup Jacobsen

Fugleværnsfonden arbejder ved hjælp af naturpleje og andre tiltag på at skabe optimale forhold for fuglene i reservaterne. Der ryddes krat, etableres græsning og høslæt, vandstanden hæves, der skabes nye vandhuller, mink og ræv reguleres, og færdsel planlægges med størst mulig hensyntagen til reservaternes natur. Og så er der fugleøerne.

Et af de tiltag, der har vist sig at give de bedste og hurtigste resultater, er at anlægge nye øer, hvor vadefugle, måger og terner kan yngle i fred og ro for ræve og andre prædatorer. Sådanne nye øer er anlagt i reservaterne Nørreballe Nor (fire øer i efteråret 2004), Bøjden Nor (to øer i efteråret 2011) samt i Saksfjed Inddæmning (to øer i efteråret 2015). I Bremsbøl Sø blev desuden anlagt en ø i 2013, men da øen blev etableret af næringsrig jord, bliver

NATURFORVALTNING

vegetationen på øen hurtigt så høj, at mange fuglearter har vanskeligt ved at yngle på den.

Sidstnævnte eksempel viser, at det ikke nødvendigvis er så enkelt at anlægge nye fugleøer. Øernes areal og udformning, afstanden til "fastlandet", valg af materialer mm. er alt sammen faktorer, der påvirker sandsynligheden for succes, behovet for vedligehold samt ikke mindst hvilke fuglearter, der får mulighed for at indfinde sig.

Bestemte arter tager øerne i brug

Fugleværnsfonden har gennem årene opnået stor erfaring på området og har vist, at korrekt udformede og placerede fugleøer kan være af overordentlig stor betydning for fuglelivet i reservaterne. I løbet af de tre første ynglesæsoner etablerede en større klydekoloni sig på øerne i Nørreballe Nor, og også hættemåge, fjordterne, dværgterne samt ynglende vibe, rødben, præstekraver og andefugle har taget øerne i brug.

I Bøjden Nor forsøgte klyden at yngle allerede i 2012, og arten er nu fast ynglefugl sammen med strandkader, hættemåger, stormmåger og havterner. I Saksfjed Inddæmning indfandt 19 par klyder sig den første ynglesæson i 2016,

Klyden er et godt eksempel på en af de jordrugende fugle, der har taget imod etableringen af yngleøer i flere af fondens naturreservater. Foto: Allan Gudie Nielsen.

og i 2017 var kolonien vokset til knap 40 par. Desuden ynglede både fjordterne og dværgterne i 2017.

Endnu et eksempel på en art, der nyder godt af de nye øer, er det også værd at fremhæve hættemågen, der ellers er i markant tilbagegang herhjemme. De nye øer i Bøjden Nor, Nørreballe Nor og Saksfjed Inddæmning har fået arten til at slå sig ned som fast ynglefugl. Dermed bliver det også lettere for arter som taffeland, troland og sorthalset lappedykker at yngle i områderne, da disse arter nyder godt af hættemågenes tilstedeværelse.

Fristeder fra prædation

Når øerne er af så stor betydning for ynglefuglene, skyldes det ikke mindst, at ræve og andre prædatorer har vanskeligt ved at komme ud til fuglekolonierne. Da Nyord i 1968 blev forbundet til Møn med en bro, fik ræve fra fastlandet i langt højere grad end tidligere adgang til strandengene, og det er i dag tydeligt, at en stor rævebestand gennem årene har påvirket Nyords vadefugle negativt. Efter at Fugleværnsfonden i 2014 indledte et yderligere samarbejde med to jægere, der regulerer ræve på Nyord Enge mere intensivt, kan noteres fremgang i vadefuglebestandene, og i 2017 ynglede fx et rekordstort antal viber og rødben, og hættemågerne har efter 15 års fravær igen koloni på Nyord.

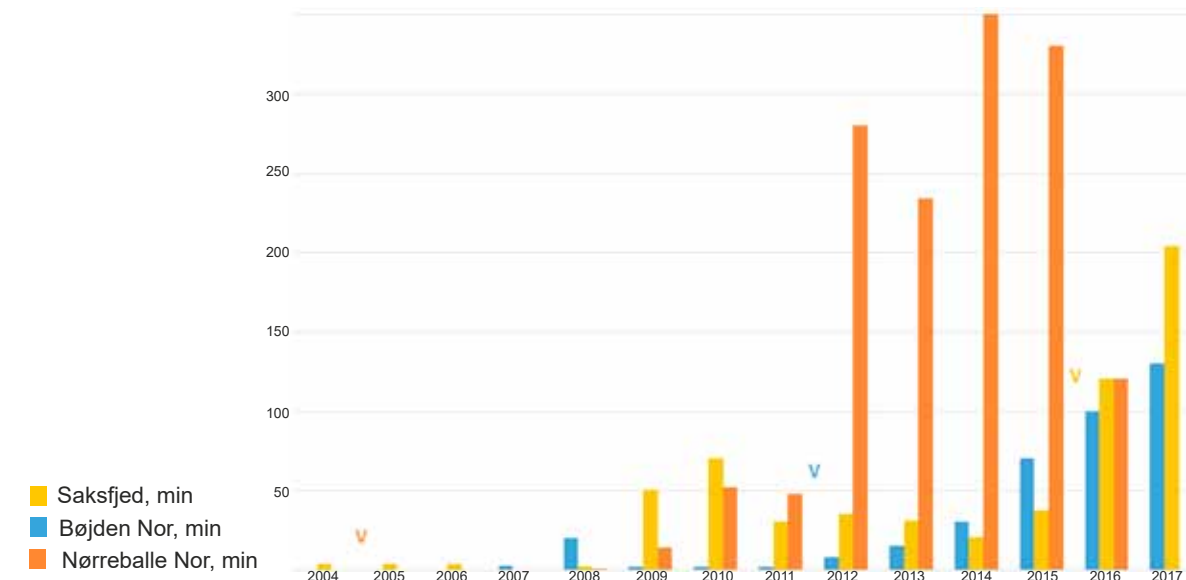
Klydeøen ved Nørreballe Nor er en af tre fugleøer, der er blevet renoveret i 2017. Foto: Helle Hjorth.

En kostbar affære

Men fugleøer er kostbare at anlægge, og ræveregulering på Nyord anses af nogle for at være kontroversiel. Det er derfor vigtigt at vide, om tiltagene virker, eller om ressourcerne kan bruges bedre. Fugleværnsfondens viden om, hvilke tiltag der virker, og hvilke der ikke gør, stammer fra den overvågning af fuglebestandene, der finder sted på reservaterne. Den samme optællingsmetode anvendes stort set i alle reservater, og i 2015 etablerede Fugleværnsfonden et særligt overvågningskorps og en ansvarlig kontaktperson for hvert reservat, der skal sikre indsamling af data og afrapportering til Fugleværnsfonden.

Mens fugleovervågningen ofte relativt hurtigt kan vise betydningen af tiltag som nye yngleøer, er det straks vanskeligere at påvise betydningen af den daglige indsats i form af fx græsning samt den fred, reservaterne tilbyder fuglene. Dette kræver en vedvarende og systematisk indsats med årlige registreringer, og her har Fugleværnsfondens nye frivillige overvågningskorps en vigtig rolle at spille, som fonden glæder sig til at se fuldt rullet ud i 2018.

HÆTTEMÅGERS RESPONS PÅ FUGLEØER

Det er Fugleværnsfondens erfaring, at hættemåger responderer markant på etablering af yngleøer. Hættemågerne fungerer ofte som 'paraplyart' for andre arter, som eksempelvis vibe, klyde, strandkade og flere ternarter som hav-, fjord-, split- og dværgterne, da de udgør en vigtig del af 'engpolitiet', hvilket vil sige, at de løvner ingen ro for en ræv, rørhøg eller musvåge på jagt. Tabellen viser udviklingen i antal ynglepar af hættemåge i Fugleværnsfondens reservater Bøjden Nor, Saksfjed Inddæmning og Nørreballe Nor. V'erne markerer det år, som yngleøerne blev etableret i de respektive reservater. Data er hentet fra DOFbasen og Fugleværnsfondens bidrag til Fugleåret, og det er 'minimumsantal bearbejdede ynglepar', dvs. sikre og sandsynlige ynglepar.

NATURFORVALTNING

Søgård Mose er godt gemt, men ikke glemt: EGON OG BIRGIT PASSER PÅ HØJMOSEN

Af Hanne Havemose

Når man kører med fuld fart ud ad den sønderjyske motorvej mod Tyskland, så skal der bare en lille afstikker til, så står man i en helt anden verden. Efter afkørsel ved Flensborg Landevej og blot få minutters køretur, møder man et skilt med 'Fuglereservat', der viser ind over et par majsmarker, hvis ringe udsyn ikke giver en mulighed for at forberede sig på den naturperle, der venter for enden af vejen.

Her breder en stor højmosesflade sig ud, øverst dækket af et stort lag tørvemosser, hvis tuer på denne dag i oktober er beklædt med de sidste blåbær, flere slags lyng og blåtop. Det åbne

moseområde er afgrænset med kantskov af især birk, og øverst oppe cirkler fire musvåger, som udstøder deres karakteristiske høje skrig. Ellers er stilheden overvældende, og står i stor kontrast til den larmende motorvej, man netop har forladt.

Søgård Mose er med andre ord godt gemt, men ikke glemt. Hverken af Fugleværnsfondens, som fik området skænket af den tidligere ejer, Andelsselskabet Søgårdhus i 1986, eller af Egon og Birgit Iversen, som er frivillige i Fugleværnsfondens lokale arbejdsgruppe i Søgård Mose, og som er mødt op for at vise rundt.

En arbejdsgruppe ser dagens lys

I slutningen af 1990'erne, efter Fugleværnsfondens overtagelse af området, blev Egon og andre fuglefolk fra den lokale DOF-afdeling spurgt, om de ville deltage i plejen af mosen. - Jeg tilbød at kigge lidt på det og se, om det var noget, man kunne overkomme. Og så tog den ene ting jo den anden, fortæller Egon med stilfærdig sønderjysk mine. Han kendte allerede området som fuglelokalitet, blandt andet med en stor hættemågekoloni og sorthalsede lappedykkere. Men han ville også gerne lave noget andet end bare at kigge på fuglene.

Birgit og Egons engagement og viden er ikke til at tage fejl af, og vidner i den grad om deres store tilknytning til området og til naturen i det hele taget. Foto: Emilie Berg Schmidt.

FRIVILLIGHED

– På det tidspunkt var området godt vokset til, og birkekrattet var ved at tage helt over, fortæller Egon, som i fællesskab med Fugleværnsfondens sekretariat blev enige om at fælde alt birkekrat, som lå i kanten af mosen hele vejen rundt. Som eneste frivillig, var det jo lidt af en opgave, så han kontaktede kommunen, der som led i et beskæftigelsesprojekt, de havde, stillede en gruppe ledige til rådighed. Sammen fik de ryddet de uønskede vækster, og så var interessen vakt.

I dag har både Egon og hans kone Birgit været frivillige i henved 20 år, og arbejdsgruppen tæller i alt 6 dedikerede personer. Gruppen mødes efter behov samt til én årlig organiseret 'Store Klippedag', hvor de går mere hårdt til værks med buskrydder og det helt store værktøj. Genstridig og gentagen opvækst af især birk er mosens fjende nr. 1, og uden arbejdsgruppens indsats ville området være godt tilvokset ligesom så mange andre hengemte naturperler.

Fri adgang til naturen

Det er imidlertid ikke kun naturplejen, der er vigtig. Også formidlingen af områdets naturværdier er højt prioriteret. Udover afholdelse af gratis fugleture i samarbejde med Fugleværnsfondens naturvejleder, kommer Egon og Birgit jævnligt forbi for at tjekke op på publikumsfaciliteterne; at der er foldere, at

skraldespandene er tømte, og at fugletårnet er præsentabelt. Afhængig af årstiden har stedet nemlig en del besøgende, turister, lokale borgere og skoleklasser. Flexibiliteten i de frivillige arbejdsopgaver passer godt ind i Egon og Birgits hverdag: - Det er så rart, at det ikke altid skal koordineres og arrangeres først, som så meget andet. Kalendere er så svære at få afstemt. Også for pensionister, smiler de.

Fuglene

I dag er hættemågekolonien væk og den sorthalsede lappedykker er blevet mere almindelig og findes mange steder. Men så er der Egon og Birgits yndlingsfugl, fyrremejsen, hvis fremgang, de har fulgt med glæde i alle årene. Fyrremejsen er en mosespecialist, som man ikke finder på Sjælland, og som er meget sjælden

FAKTA

Søgård Mose blev skænket af Andelsselskabet Søgårdhus i 1986 med det formål at bevare områdets uberørte naturværdier og med forbud mod jagt og fiskeri. Området udgør 16,6 hektar nedbrudt højmoser, som på sigt udvikles til ideel højmoselokalitet med fokus på at bevare og genskabe vilkårene for ynglende og rastende fugle, der er karakteristiske for heder og højmoser. Metoden er rydning af opvoksede træer og buske, hævnning af vandstand samt forsøg med kreaturafgræsning for at bevare og udvikle mosens lysåbne og næringsfattige plantesamfund og dets flora og fauna. Læs mere om plejeplan og stedet på www.fuglevaernsfonden.dk.

Fotografer: Egon Iversen (fyrremejse, kæruldseng, bukkeblad, moseperlemorsommerfugl, traner) og Svend Ove Jensen (køberbrun køllesværmer, grøn busksommerfugl).

FRIVILLIGHED

Inden hvepsevågetrækket står for døren bliver hvepsevågens unger fedet op, og her udgør hvepselarver en vigtig

HVEPSEVÅGEMAD KRÆVER MÅLRETTET

Tekst og foto: Henrik Wejdling, medlem af Fugleværnsfondens arbejdsgruppe ved Ravnstrup Sø

Den første weekend i august gæstede det lokale hvepsevågepar fra naboskoven traditionen tro Fugleværnsfondens naturreservat Ravnstrup Sø med i år kun én, bestandigt tiggende unge. Og i år efterlod fuglene sig ikke mindre end to udgravede hvepsebo – begge på steder, hvor arbejdsgruppen plejer græsarealerne, og dermed gør det muligt for hvepsevågen at få øje på de ellers helt nedgravede bo.

Ifølge litteraturen behøver hvepsevågen udstrakte, gamle bøgeskove, hvis man skal gøre sig håb om, at den vil yngle. Og det er også ganske korrekt, når det gælder valg af selve redestedet. Men føden søges i lysåbne områder, hvor hvepsene færdes og bygger deres bo – typisk nedgravet i det aller øverste jordlag. Her spotter fuglene dem fra stor højde og slår ned og udgraver boet med næbbet, for så at gøre

sig til gode med de fede, proteinrige hvepselarver, som også bringes hjem til redens unger. Det kræver, at vegetationen ikke er alt for voldsom, for så vil hvepsene for det første ikke stifte bo, og – hvis de endelig gør det – kan hvepsevågen for det andet ikke få øje på boet.

I virkeligheden er hvepsevågen derfor knyttet næsten lige så meget til græssede arealer og høslætsenge, som mange af landbrugslandets øvrige fuglearter, så der er ikke noget at sige til, at hvepsevågen er en trængt art, eftersom den *både* kræver gammel skov og lysåbne græsarealer. En kombination, der er ved at være en mangelvare i vores landskab. Det formodes, at der yngler omkring 650 par i Danmark, og den er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag I, som en art, alle medlemslande i EU har en særlig forpligtelse til at tage vare på.

Derfor er det et held for hvepsevågebestanden i almindelighed og den lokale hvepsevåge ved Ravnstrup Sø i særdeleshed, at Fugleværnsfonden sikrer pleje af udvalgte græsarealer. I Ravnstrup er der fåregræsning på en fold nord for søen, og arbejdsgruppen foretager årligt høslæt i et rigkærsområde langs søen. Det kvitterede årets ynglepar med unge så fint for i år, hvor de efterlod sig opgravede hvepsebo på begge lokaliteter – udgravet med et par dages mellemrum.

På billederne nedenfor ses fra venstre engen med høslæt, hvor hvepsene havde fundet en tør plet på randen af en gammel, nu afbrudt grøft, som hvepsevågen havde gravet sirligt ud og efterladt de tømte yngeltavler. Modsatningen ses på billedet af et andet lille stykke eng, som ikke er blevet slået i år, og hvor man

ingrediens. Det kræver imidlertid lysåben natur som her ved Ravnstrup Sø:

NATURPLEJE

bemærker den høje vegetation, endda med islæt af tagrør, hvor hvepsevågen ikke ville have haft en kinamands chance for at finde et evt. bo. Også i fårefolden havde hvepsevågen været i gang – endda lige op ad den bålhytte, hvor arbejdsgruppen og mange andre ofte holder til. Hullet er også her sirligt opgravet, uden overflødig flytten rundt på jorden, som fx en grævling ellers ville have gjort det, og de tømte yngeltavler ligger efterladt på jorden. Helt tæt på ses tydeligt næb-sporene i kanten af hullet, og nogle febrilske hvepse, der forsøger at udbedre skaderne.

Hvepsevågen har ynglet i naboskoven (Ravnstrup Skov) siden i hvert fald 1980, men gør ikke meget væsen af sig i dagligdagen. Det ændrer sig altid i starten af august, hvor ungerne bliver flyvefærdige og følges med forældre-

fuglene ud i landskabet for at lære sig hvepselarvefangstens ædle kunst. Og ikke mindst for at tømme de sidste bo, inden de kollapser for vinteren, og hvepsevågerne derfor drager til regnskovene i Congobassinet. På denne tid lægger man altid mærke til de ellers så diskrete våger, når ungerne tigger og forældrefuglene svarer.

Allerede 14 dage efter udgravningerne havde fundet sted, da arbejdsgruppen afholdt den årlige, offentlige høsttur ved søen, kunne gruppen præsentere ikke blot de udgravede bo, men også de første trækkende hvepsevåger på vej mod syd. Sikkert denne gang svenske og finske fugle, der trods en noget frisk modvind strøg målrettet mod sydvest, trængte som de er af det svigtende fødegrundlag, nu da hvepseboene dør ud, dog ikke i Ravnstrup Sø.

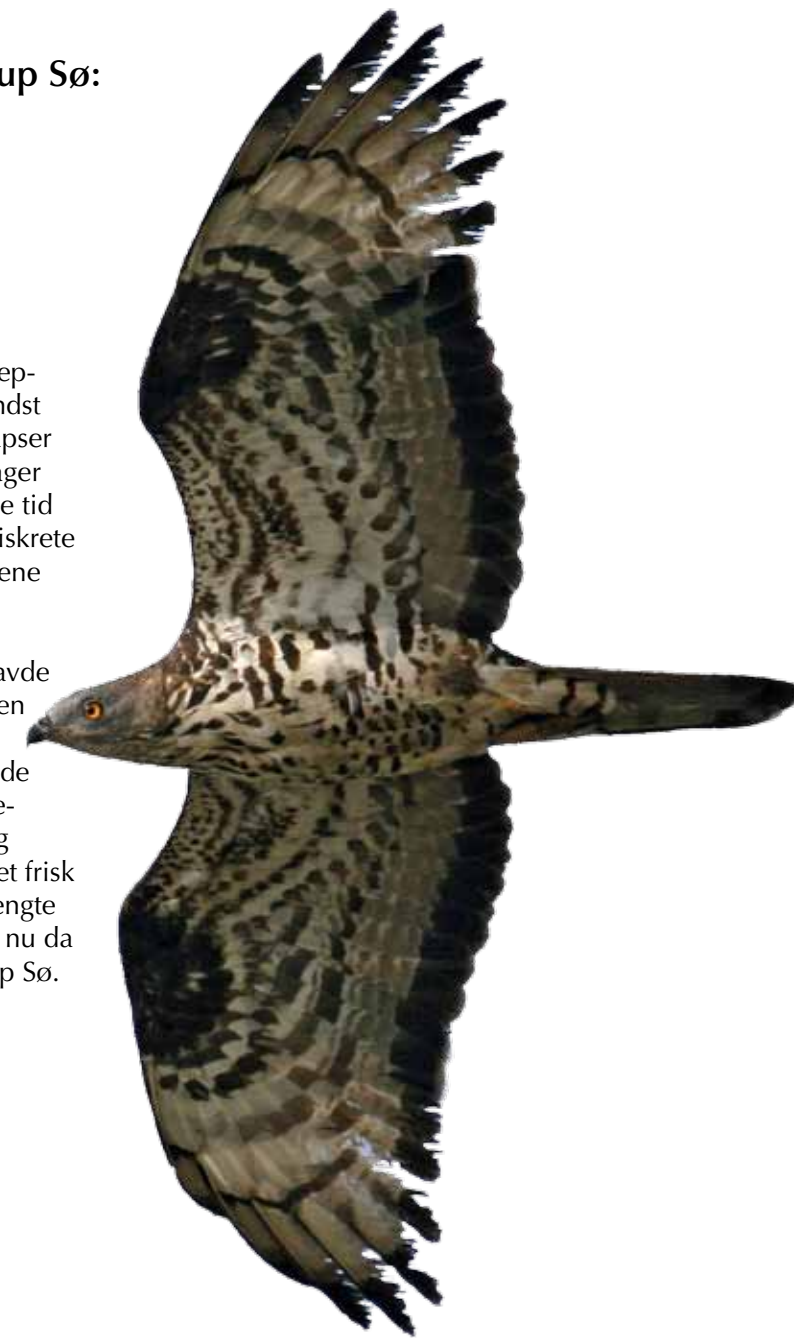

Foto: Hvepsevåge af Erik Biering

NATURFORVALTNING

NATURFORVALTNING

En førstehåndsberetning fra naturvejlederen:

FONDEN FOR FUGLE, FOR FOLK - OG FOR ODDER!

NATURFORMIDLING

Tekst og foto: Allan Gudio Nielsen

Marsvin i Stubbe Sø!!? Med det samme kunne jeg godt se det komiske i, at jeg overhovedet kunne overveje, at den lille tandhval pludselig skulle have skiftet sit salte miljø ud med lavvandede og ferske Stubbe Sø. Men indrømmet - det var pinligt nok min første tanke. Det korte glimt jeg havde set af en krum ryg var naturligvis ikke et marsvin, men en odder. En lille stribe luftbobler afslørede dyrets rute under vandet, og da den kort efter brød overfladen var jeg klar med teleskopet og kunne nu tydeligt se oddernes små ører, og så var kroppen alt, alt for stor til at være en mink.

Er man så heldig at opleve en odder i naturen, vil de fleste ofte blive overrasket over hvor stort dyret er. En voksen hanodder vejer 10-12 kilo og måler fra snudespids til halepids cirka 130 cm. Til sammenligning vejer en husmår sjældent mere end to kilo og måler cirka 70 cm som fuldvoksen.

Tidligere var odderen udbredt over hele Danmark på nær Bornholm, men jagt, bifangst i åluser, trafikdrab og forurening af søer og åer betød at bestanden i 1980 blev vurderet til kun 100-200 dyr. Heldigvis fik man i elvte time vendt nedgangen og i dag skønnes den danske bestand til at tælle mere end 1000 dyr med hovedudbredelse i Jylland. Det er da også i Fugleværnsfondens jyske reservater Stubbe Sø, Sølsted Mose, og i farvandet omkring Agerø og Bremsbøl Sø, at den heldige besøgende kan opleve odder. Sandsynligvis lægger odderen også vejen forbi Søgård Mose i ny og næ.

NÅR NATUREN går i arv

Fugleværnsfonden modtager løbende testamentariske gaver. I nogle tilfælde er Fugleværnsfonden indsat som universalarving, mens fonden i andre tilfælde får tildelt en andel af arven enten i form af en brøkdel af arven eller som et forud fastlagt beløb. Se mere på www.fugleværnsfonden.dk eller ring til vores sekretariat.

Foto: Stubbe Sø, Hanne Havemose

I 2017 modtog Fugleværnsfonden flere testamentariske gaver, heriblandt fra Ole Gudik-Sørensen, som havde fastsat et bestemt beløb til Fugleværnsfonden i sit testamente. Denne form for betænksomhed vækker altid stor nysgerrighed efter arvgivers bevæggrunde. I netop denne sag har Fugleværnsfonden været så heldige at få et indblik i Oles ønske om at donere til naturen og fuglene gennem hans datter, Hanne Gudik-Sørensen.

Hun fortæller, at hans fugleinteresse blev vakt, da han begyndte at få børn. Det blev hans frirum, og det rum fortsatte med at vokse, og efterhånden blev også børnene inviteret indenfor. Der blev pakket fuglekasser til videresalg, registreret fugle i DOFbasen og sommerhuset på Fynshoved blev købt pga. sit naturskønne og fuglerige område. Da Ole Gudik-Sørensen gik bort i marts 2017, efterlod han derfor også sin interesse til sine fire voksne børn, som idag alle er mere eller mindre dedikerede fuglekiggere, kajakroere og almindeligt naturinteresserede. Det var derfor også helt naturligt, at Ole valgte at testamentere et større beløb til gavn for fremtidens natur- og fugleliv. Både Ole og hans kone Inge kendte rigtig godt til Fugleværnsfondens arbejde, og de har været på fugleture til flere af reservaterne, og fulgte med i fondens arbejde. De var begge enige om, at Fugleværnsfonden godt kunne bruge flere midler til at investere i flere områder samtidig med at der var tale om en blivende effekt af sådan en donation. Og som Hanne fortæller, så har deres far vist dem, at der findes andet at videregive i verden end penge. Farens naturinteresse er gået i arv, og sikrer tilmed en værdig natur for fremtidige generationer. Stort tak.

ARV

NIVAAGAARD

Kunst og natur går hånd i hånd i Nivå. Nivaagaards Malerisamling og Fugleværnsfonden er nemlig gået sammen om at lave fælles natur- og kulturudflugter, hvor man både kan opleve fuglelivet ved Fugleværnsfondens naturreservat Nivå Bugt Strandenge og efterfølgende se kunst på museet.

Arrangementerne afholdt i 2017 har været velbesøgte, og det er aftalt, at de fortsætter ind i 2018 med foreløbig 3 nye ture i foråret.

Turene kræver tilmelding samt betalt adgangsbillet, og er både for malerisamlingens årskortholdere samt andre nysgerrige udi kunst og natur. Se mere på www.fuglevaernsfonden.dk.

KORT NYT

BIOSFÆRE MØN

FN's organisation UNESCO har udnævnt Møn og de omkringliggende øer til Danmarks første biosfæreområde. Det er kendetegnet ved varierede landskaber med en særlig artsrigdom af sårbare og truede dyre- og plantearter, og ved at de mennesker der bor og arbejder i området arbejder aktivt for at skabe balance mellem mennesker og natur. Fugleværnsfonden deltager med naturreservatet Nyord Enge ved Møn, hvor der blandt andet har været BioBlitz.

Biosfære Møn sætter fokus på værdien af en mangfoldig natur, og Fugleværnsfonden bidrager med sine kerneområder: græsningsprojekter, naturovervågning, BioBlitz, fugleture, frivilligt engagement samt input til naturforvaltning generelt. Efter udnævnelsen i juni 2017 er der taget hul på en 5-årig handleplan, som er udviklet i et samarbejde mellem en lang række organisationer, foreninger, frivillige, lokale virksomheder og Vordingborg Kommune samt Naturstyrelsen Storstrøm, Museum Sydøstdanmark, Nationalmuseet, DTU Aqua – og så naturligvis Fugleværnsfonden.

PROFIL 2017

Med afslutningen af 2017 er det også tid til afsked med fondens profil, Martin Brygmann, som har været med ude i reservaterne og kigge på fugle med fondens naturvejleder, Allan Gudio Nielsen. Det er der kommet en række fuglekiggerfilm ud af. Så hvad enten man er nybegynder eller lidt mere øvet, vil man med fornøjelse kunne hente lidt input til fuglekig og fuglelyt ved at kigge på www.fuglevaernsfonden.dk under 'Gudios fuglestemmeskole'.

Tak til Martin Brygmann, som har indvilliget i at støtte Fugleværnsfonden på denne måde, og som fremover vil udgøre en del af fondens ambassadørkorps, der kan tale fondens sag i relevante sammenhænge. Vi er glade for bidraget, og for at Brygmann nu kan tilføje endnu en fornem kompetence til sit allerede lange og glamorøse CV, nemlig i sin egenskab som 'fritidsornitolog for Fugleværnsfonden i felten'. Og så glæder vi os til at introducere fondens næste profil primo 2018.

NY GANGBRO

En helt særlig indvielse fandt sted ved Gundsømagle Sø i 2017. Medlemmer fra Fugleværnsfondens frivillige arbejdsgruppe stod klar, ikke kun med kikkerter og teleskoper, men også med kaffe, wienerkringler og rød snor. Anledningen var åbning og indvielse af 'Ivans bro' som er en 300 meter lang gangbro, der snor sig gennem den sumpede del af elleskoven i naturreservatet.

Det er takket være støtte fra A.P. Møller Fonden, at den nye gangbro har set dagens lys, og gangbroen er blevet navngivet efter en af Fugleværnsfondens ildsjæle, nu afdøde Ivan Olsen. En smuk gestus, som den frivillige arbejdsgruppe har foreslået til minde om deres 'kollega'.

Sammen med den anden gangbro ud i rørskoven, en af Danmarks længste, kan besøgende nu se frem til at komme helt tæt på fuglelivet i både skov og rørskov.

Foto: Kirsten Pedersen

AGERØ SKJUL

Skjulet i Fugleværnsfondens naturreservat på Agerø er blevet gennemgribende renoveret, malet og fået nyt tag. Nye store vinduer er kommet op, og giver langt bedre udsigtsforhold til fuglelivet ude på strandengene og på stenklipperne.

Skjulet bliver løbende vedligeholdt af den frivillige arbejdsgruppe, der er tilknyttet.

Fuglemæssigt er Agerø især et besøg værd fra forår frem til først i juni og igen fra først i august, hvor hjejler og andre vadefugle er på returtræk. De bedste muligheder for gode fugleoplevelser fås ofte om morgenen eller hen under aftenen. Fra september til maj overvintrer de lysbugede knortegæs i Danmark. Igen om hele vinteren og foråret er de på Agerø i stort tal. Når der er flest, kan der være mere end 4-5.000 gæs i området.

Foto: Poul Holm Pedersen

NYORDTAL

Nyordtal mod nye højder? Så absolut ja! I Fugleværnsfondens naturreservat Nyord Enge er kurven for især viber og rødben fortsat opadgående i 2017.

Vadefuglene har det generelt svært i Danmark, men ikke på Nyord Enge. Her er bestanden af viber firdoblet på blot 6 år. Op til 164 par viber og 147 par rødben er professionelt talt de sidste par sæsoner – og det er enorme tal. Naturforvaltningen af strandengene indebærer vandstandsregulering og afgræsning med kreaturer, men det er utvivlsomt regulering af de nataktive prædatorer, der har haft den største effekt, da Nyord Enge i år er stort set rævefrit område. Tilbage står dog en trist kurve for stor kobbersneppe, hvis bestand kun tæller 1 par – uden ynglesucces. I Fugleværnsfonden arbejdes der fortsat på at få løst denne udfordring, hvis mørke tal er en landsdækkende tendens. Foto: Vibe af Torben A. Mandø.

KORT NYT

ØKONOMISK BERETNING FOR 2016

Fondens erhvervsindkomst, som primært stammer fra indtægter i forbindelse med afgræsning af engarealer, udgjorde 1,0 mio. kr. i 2016. Afgræsningen er et vigtigt led i den naturpleje, der finder sted i mange af reservaterne, med henblik på at forbedre fuglenes vilkår, herunder især de truede og sårbare fugles levevilkår. Af de øvrige indtægter i 2016 hidrører 3,5 mio. kr. fra fonde og legater, hvilket er 1,2 mio. kr. mere end året før. Indtægten fra gaver er steget i forhold til året før og andrager i 2016 i alt 823 t.kr. (584 t.kr. i år 2015), mens indtægt fra arv udgør 15,3 mio. kr. Fugleværnsfondens indtægter fra arv har i de foregående fem år svinget mellem 0,3 mio. kr. og 4,5 mio. kr. Indtægten fra arv i 2016 var højere, end den har været i lang tid.

Finansielle indtægter er i 2016 på 425 t.kr. Årets indtægter blev samlet set på 21,2 mio. kr. Heraf er 7,3 mio. kr. anvendt til reservaternes naturpleje, opkøb af jord samt overvågning og formidling i henhold til fondens formål. 1,1 mio. kr. er anvendt til administration. Økonomisk set har 2016 givet et overskud på 13,2 mio. kr., som er overført til fondens egenkapital.

Pr. 31. december 2016 udgjorde den samlede egenkapital 24,2 mio. kr. Heraf er grundfonden på 5,0 mio. kr., og en udligningsfond er på 6 mio. kr. Resten af egenkapitalen er henlagt til brug efter fondens formål. Egenkapitalen skal modsvare fondens langsigtede mål for reservaterne, sikre mulighed for relevante opkøb og samtidig være en buffer til imødegåelse af den usikkerhed, der er om indtægter og udgifter, når fondens aktiviteter er afhængige af gaver, arv og fondsmidler. Målet om, at den samlede egenkapital fremover som minimum består af en grundfond på 5 mio. kr. og en udligningsfond på 6 mio. kr., er således nået i 2016.

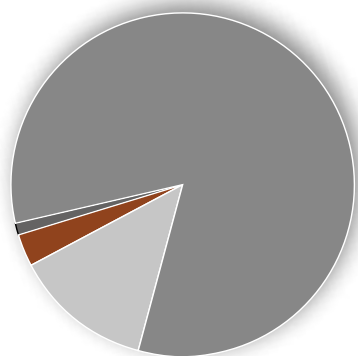
Fugleværnsfondens strategi og mål fremgår af fondens hjemmeside www.fugleværnsfonden.dk, hvor man også kan læse årsrapporten for 2016.

FUGLEVÆRNSFONDEN I FORTSAT UDVIKLING

Fugleværnsfonden har fået tre nye medarbejdere i 2017. I april startede Jørn Dyhrberg Larsen, som i sin egenskab af ornitolog og biolog samt med erfaring fra undervisningsverdenen, skal beskæftige sig med naturforvaltning og -formidling. I september afløste Emilie Berg Schmidt (til venstre) fondens tidligere naturforvalter gennem syv år, Marie-Louise Olsen. Hun har ansvar for drift, udvikling og pleje af fondens arealer. Senest er Maria Elisabeth Laursen ansat som studentermedhjælp. Maria er biologistuderende med erhvervs erfaring som formidler på Den Blå Planet.

HVAD GÅR PENGENE TIL?

Figuren viser den procentvise fordeling af anvendte midler i 2016. Som det fremgår, er det fortsat Fugleværnsfondens overordnede mål, at brugen af fondens økonomiske ressourcer fordeles således, at udgifterne til administration holdes på lavest mulige niveau.

OPKØB (1%)

FORMIDLING/FUNDRAISING (3%)

Guidede ture, formidlingsplancher, informationsmateriale hjemmeside, indsamling

ADMINISTRATION/FUNDRAISING (13%)

Kørsel, husleje, revision/regnskabsbistand, løn, kontorartikler, telefon, internet mv.

RESERVATPLEJE (83%)

Naturpleje, projekter, publikumsfaciliteter, overvågning, samarbejde med arbejdsgrupper, løn direkte relateret til reservater, konsulentbistand, plejeplaner, ejendomsskatter og forsikringer

Fugleværnsfonden har i perioden 1. november 2016 til 1. november 2017 modtaget bidrag på 500 kr. og derover fra:

Henrik Adrian, Hanne Albirk, Benny Kurt Andersen, Carsten Andersen, Kirsten R. Andersen, Tove Ellen Andersen, Bodil E. Andreassen, Henrik Baark, Preben Bagger, Jesper Fogh Bang, Johannes Bang, Peter Bang, Christiane Bech, Finn Birkholm-Clausen, Meta Bischoff, Jørn Bjerggård, Nina Bjørn, Bruno Bjørneboe, Steen Blomquist, Birger Bonnén, Elise Hvelplund Brink, Jane Sørensen Brenøe, Svend Brock, Conny Brokholm, Erling Byrgren, Sven Allan Bødker, Hans Brøns Christensen, Ebbe Christensen, Inge Christensen, Steen Christensen, Peter V. Christensen, Inge Christiansen, Lars Christiansen, Tscherning Clausen, Leif Corydon, Anne Birgitte Dahl-Hansen, Ulrik Dall, Sven Delfs-Andersen, Ivan Diers, Inger Dissing, Nicola Dixen, Kaj Druedal, Jørn Eskildsen, Minna Elsig, Charlotte Falmar, Anni Ferdinand, Hanne Floor, Vivian Foldager, Johs. Nørregaard Frandsen, Erling Frank, Bent Karup Frederiksen, Kai Frederiksen, Niels Jørgen Frederiksen, Liss Friager, Annette Friis, Birgitte Frølund, Inge Futtrup, Patricia Gade, Kirsten Gravesen, Ulla Groot, Hanne Gryet, GUH Production, Michael Hall, Gustav Hansen, Keld R. Haagensen, Jørgen Riberholt Hansen, Leif Bjarne Hansen, John Hansen, Kjeld Hansen, Magnus Bang Hansen, Vilfred Friborg Hansen, Familien Helin, Else Helmer, Kim Hessner, Mogens Hess-Petersen, Per Hirslund, Bent Hjortshøj, Niels Henrik Højbjerg, Freddy Jacobsen, Joes Ramsøe Jacobsen, Orla Jakobsen, Eyvind Lyngsøe Jakobsen, H. C. Jensen, Jørgen Erik Jensen, Niels Bomholt Jensen, Stig Ole Jensen, Palle Uhd Jepsen, Kristoffer Johansen, Jan Erik Johnsson, Hanne Juhl, Laila og Arne Jørgensen, Ebba Jørgensen, Ulla Jørgensen, Merete Kanstrup, Flemming Karberg, Mogens Karbo, Johanna Kehler, Ole Klotttrup, Ole Bjørn Knudsen, Else Beyer Knuth-Winterfeldt, Hans Jørgen Knudtzon, Per Krag, Majbritt Neumann Kristensen, Bjarne Krog, Anne-Margrethe Rydam Kroll, Jens Kofoed, Tom Kähler, Hanne Landberg, Mogens Hess Larsen, Per Otto Larsen, Steen Gert Larsen, Lissi og Ole Lassen, Michael Lassen, Familien Madsen og T. Kallestrup Laurson, Poul Lauritzen, Kirsten Laursen, Martin Seeberg Lemke, Stig Linander, Torben Lindegaard, Bent Lindhardt, Tine Lindhard, Dorthe Lodberg, Jens Lodal, Hanne Lorentzen, Jan Løfqvist, Nils Lund, Poul Erik Madsen, Peter Mark, Bente Mehilbye, Kurt Meyer, Knud Erik Mortensen, Sannie Mortensen, Ruth Mottram, Per Moustsen, Camilla Munch, Mogens Mønter, Leif Møller-Hansen, Peter Friis Møller, Pouli Hoffgaard Møller, Erik Nejrup, Allan og Lisbeth Nielsen, Bente Bisp Nielsen, Carsten Egø Nielsen, Michael Nielsen, Morten Nielsen, Per-Henrik Lydolph Nielsen, Per Friis Nielsen, Peter Sander Nielsen, Kaj Nissen, Sørn Nordhald, Jørgen Nøddegaard, Henrik Hald Nørgaard, Birgitte og Ulrich Oestreich, Kåre Olsen, Jens Bo Olesen, Ole Overgaard, Peter Oxholm, Rita Rate, Bjarne Allan Pedersen, Ib Pedersen, Claus Quist Pedersen, Gert Schmeltz Pedersen, Karen Margrethe Pedersen, Leif Egholm Pedersen, Anker Petersen, Dorthe Petersen, Viggo Petersen, Rolf Plickert, Jørgen Barlyng Poulsen, Gitte Poss, Kirsten Røjle, Jane Røken, Arne Preben Rasmussen, Lillian Kamstrup Rasmussen, Niels A. H. Rasmussen, Niels og Rose Aadal Rasmussen, Stig Kjærgaard Rasmussen, Thomas Rechnagel, Palle Røsgaard, Marianne Sahlberg, Olga Schmidt, Anne Urban Sihm, Britta Sjøstrøm, Kjeld Solsted, Jørn Sparre, Carsten Stidsen, Knud Heine Stokholm, Lise Lotte Svane, Eilif Svensson, Søren P. Sønderby, Børge Søndergård, Anders Christian Sørensen, Bruno Sørensen, Hans Lebech Sørensen, Erik Thalling, Jan Allan Therkelsen, Niels Chr. Thomsen, Michael Peter Tilbury, Poul Torekov, Peter Torp, Peter Toubøl, Liselotte Tvede, Margrethe Wi-berg, Maren Vogensen, Erik og Birgit Vrang, Aage Wichmann.

Derudover vil vi gerne takke for de bidrag, som er indgået til DOF via aftalerne om bidrag fra naturbeskyttere. Disse midler fordeles mellem DOF og Fugleværnsfonden, således at Fugleværnsfonden modtager 15 %.

Fugleværnsfonden vil gerne takke alle frivillige for det store engagement i 2017. Vi takker også alle fonde, virksomheder, myndigheder og private, som har bidraget med støtte i det forløbne år.

En særlig tak skal rettes til følgende:

- Aage V. Jensen Naturfond
- A.P.Møller og Hustru Chastine McKinney Møllers Fond til almene Formaal
- Realdania
- 15. juni Fonden
- Slots- og Kulturstyrelsen
- ANT Fonden
- Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
- Beckett-Fonden
- Grosserer Schiellerup og Hustrus Fond 1
- Martin Pedersens Mindelegat
- Fabrikant Chas. Otzens Fond
- Faaborg-Midtfyn Kommune
- Friluftsrådet
- Bodil Pedersen Fonden
- Velux Fonden
- Spar Nord Fonden
- Lemvig-Müller Fonden
- NaturErhvervstyrelsen
- Fabrikant Mads Clausens Fond
- Toosbuys Fond
- Frimodt-Heineke Fonden
- Torben og Alice Frimodts Fond
- Sam og Mia Jarris' Legat
- Lauritz og Augusta Dahls Mindelegat II
- Tømmerhandler Johannes Fogs Fond
- Nationalpark Vadehavet
- Simon Spies Fonden
- Fredensborg Kommune
- Frk. Alma Caroline Madsens Mindelegat
- Trælastbranchens Fond af 1975
- Charlotte Smidts Fond
- Direktør J.P. Lund og Hustru Vilhelmine født Bugge's Legat
- Århus Kommune
- Langeland Kommune

En særlig tak rettes til nyligt afdøde, som har betænkt Fugleværnsfonden i deres testamenter:

Ellen Tystgaard Poulsen
Ole Gudik-Sørensen
Gunnild Kirstine Hansen

Foto: Spætmøje af Hans Henrik Larsen

MØD, LIKE, DEL OS PÅ FACEBOOK.COM/FUGLEVÆRNSFONDEN

FUGLEVÆRNSFONDEN ER:

Bestyrelse

Martin Iversen, formand, fhv. viceskoleinspektør
Lennart Ricard, næstformand, advokat, cand.jur.
Henrik Nepper-Christensen, cand. polit.
Martin Kviesgaard, bankdirektør
Peter Friis Møller, forstkandidat, cand.silv.
Torben Bøgeskov, naturvejleder
Egon Østergaard, lærer
Nils-Erik Norsker, advokat, cand.jur.
Ole Have Jørgensen, biolog, cand.scient.
Jonna Odgaard, journalist
Leo Bjørnskov, cand.jur
Nanna-Louise Wildfang Linde, cand.jur

Sekretariat

Kristian Dammand Nielsen, direktør
Allan Gudio Nielsen, naturvejleder
Søren Ring, naturforvalter
Jørn Dyhrberg Larsen, naturforvalter
Emilie Berg Schmidt, naturforvalter
Hanne Havemose, kommunikationsmedarbejder
Maria Elisabeth Laursen, studentermedhjælp
Ellen Hansen, frivillig
Peter Vadum, frivillig

Samt de over 200 frivillige i fondens reservater

Fugleværnsfondens reservater

- 1 **NIVÅ BUGT STRANDENGE**, Nordsjælland (2008) 20 hektar strandeng
- 2 **VASERNE**, Nordsjælland (1999) 14 hektar sø, ellesum, skov og krat
- 3 **GUNDSØMAGLE SØ**, Nordsjælland (1984) 60,5 hektar sø, rørskov, skov og krat
- 4 **RAVNSTRUP SØ**, Sydsjælland (1983) 8,9 hektar sø, rørskov og mose
- 5 **ÆGHOLM**, nord for Møn (1969) 2,3 hektar kystfugleø
- 6 **NYORD**, ved Møn (1971, 1989, 1990, 1991, 2001) 186,2 hektar strandeng og strandrørsump
- 7 **BARUP SØ**, Nordfalster (1988) 26,5 hektar rørskov, sø og krat
- 8 **SAKSFJED/HYLLEKROG**, Sydlolland (1995) 194,4 hektar løvskov, strandeng, strandfælle og klit
- 9 **NAKSKOV INDRÆFJORD**, Vestlolland (1987) 10 hektar rørskov og sø
- 10 **GULSTAV MOSE**, Sydlangeland (1971, 1976) 6,9 hektar rigkær
- 11 **TRYGGELEV NOR**, Sydlangeland (1975, 1981, 1997, 2004) 136,5 hektar sø, rørskov, eng og krat
- 12 **ROHOLM**, Odense Fjord (1978) 0,5 hektar kystfugleø
- 13 **BØJDEN NOR**, Sydvestfyn (1980, 2011) 42,3 hektar strandeng og brakvandsvig
- 14 **SØGÅRD MOSE**, Sønderjylland (1986) 16,5 hektar hedemose
- 15 **BREMSBØL SØ**, Sønderjylland (2013) 18,7 hektar sø og enge
- 16 **SØLSTED MOSE**, Sønderjylland (1993, 1994, 1996, 2013) 102,7 hektar hedemose
- 17 **STORMENGENE**, Rømø (1991, 1994) 41,7 hektar strandeng
- 18 **STUBBE SØ**, Djursland (2002) 23,4 hektar eng, overdrev og skov
- 19 **BØVLING KLIT**, Vestjylland (1979, 1983) 7,3 hektar strandeng
- 20 **AGERØ**, Mors (1982, 2002) 27,4 hektar strandeng
- 21 **RÅBJERG MOSE**, Nordjylland (1991) 0,6 hektar hedemose
- 22 **SVARTINGEDALEN**, Bornholm (2017) 27 hektar skov

